Netradičné ovocie si zaslúži viac pozornosti

K prírodnej záhrade patria určite aj rôzne druhy ovocia a je v podstate jedno, či rastú na vysokých stromoch, alebo sa dajú pohodlne oberať z nízkych kríkov

Vdnešnej časti nášho seriálu sa dozvieme viac o takmer zabudnutom ovocí, ktoré sa kedysi na našom území hojne vyskytovalo, ale postupom času bolo vytlačené z trhu dovážanými tropickými plodmi. V súčasnej dobe zažíva trochu renesanciu, veď taký rakytník sa už pomaly udomácňuje aj v okrasných moderných záhradách. Prečo pestovať ovocné druhy ako zemolez, muchovník či mišpuľa?

Výhod je hneď niekoľko. Majú malé nároky na stanovisko, živiny, rastú v podstate hocikde. Sú okrasné svojimi kvetmi i pestro sfarbenými listami na jeseň. Ďalšou výhodou je, že ich plody obsahujú množstvo minerálnych látok a vitamínov. A množstvom vitamínov môžu konkurovať už spomínanému tropickému ovociu. Sú určené na priamy konzum, ale aj na výrobu džemov, kompótov, ale aj na sušenie.

V prírodnej záhrade sa neodporúča používať rašelinu.

Muchovník

Mišpuľa

Schizandra

Preto klasické čučoriedky s vysokým nárokom na kyslú pôdu sem nepatria. Ak by sme však chceli mať v záhrade takéto bobuľové kríky, nemusíme sa ich vzdať. Zemolez či muchovník sa chuťou vyrovnajú klasickým čučoriedkam. Ich pridanou hodnotou je, že nemusíme meniť kvalitu pôdy a kupovať drahé balíky rašeliny. Zemolez je zároveň prvé bobuľové ovocie, dozrieva už v máji, prakticky hneď po zmrznutých.

Muchovník

Je známy aj ako kanadská čučoriedka, pochádza zo Severnej Ameriky. Je to okrasný ker, bohato kvitnúci, s jedlými sladkými plodmi, ktoré dozrievajú v polovici júna. Severoamerickí Indiáni ich pridávali do pemikanu - hmoty zo sušeného bizónieho mäsa so sušenými plodmi. Dajú sa zberať aj listy, z ktorých sa varí čaj, ktorý priaznivo pôsobí na tráviaci systém a na detoxikáciu organizmu. Muchovník plodí už v treťom roku po výsadbe, kvety sú odolné voči mrazom až do – 5 °C. V súčasnosti

Zemolez kamčatský bude na jar kvitnúť a dozrievať najskôr zo všetkých ovocín.

sa využíva aj ako okrasná rastlina pri výsadbe živých plotov, s obľubou ju tiež vyhľadávajú vtáky.

Mišpuľa

Pochádza z Orientu a Malej Ázie, je však hojne rozšírená aj v Európe, hlavne v Nemecku, kde splanela. Carl von Linné sa mylne domnieval, že je v Nemecku pôvodná, odtiaľ je aj jej druhové meno germanica. Mišpuľa rastie ako krík, prípadne menší strom. Dorastá do výšky päť metrov. Má podlhovasté kopijovité listy. Kvety sú biele, pomerne veľké. Kvitne neskoro koncom mája až začiatkom júna, takže jej nehrozí poškodenie jarnými mrazmi. Plody sú malvice, ktoré obsahujú vnútri štyri tvrdé semená.

Radšej dulu či dulovec?

Dulu poznáme aj pod názvom chlpaté jabĺčko. Pochádza zo Zakaukazska. Najlepšie rastie v teplejších oblastiach, inak je nenáročná. Kvitne veľkými dekoratívnymi kvetmi v druhej polovici mája, preto ju nepoškodzujú neskoré jarné mrazy. Plody môžu mať tvar jablka alebo hrušky. Vyznačujú sa výraznou arómou, ktorá spríjemňuje prostredie. Už naše staré matere ju ukladali do skríň medzi oblečenie, pretože odpudzuje mole šatové. Čerstvé plody nie sú jedlé, ale používajú sa na výrobu kompótov, marmelád či vín. Už v dávnej minulosti sa plody dule využívali v ľudovom liečiteľstve. Používali sa v čajoch proti bolesti hrdla, žalúdočným ťažkostiam, hnačkám. V niektorých oblastiach používali drevo z dule aj na výrobu umeleckých výrobkov. Dula sa tiež používa ako podpník pri pestovaní nízkych foriem stromov, hlavne hrušiek. Pri pestovaní ju môžeme na zimu zamulčovať, pretože plytko korení a mohli by ju poškodiť silné mrazy.

DULOVEC

Na jar vás už zďaleka očarí svojimi sýto ružovými kvetmi, neskôr žltými plodmi. Tento „citrón severu“ rastie aj ako solitér, aj ako súčasť živého plota v polotieni i na plnom slnku. Plody sú podobne ako dula jedlé až po tepelnej úprave. Dajú sa použiť ako súčasť džemov či kompótov, ale dajú sa aj sušiť a používať v zime namiesto citróna do čaju.

Aj plody dulovca sú jedlé.

Dužina plodu je pred dozretím tvrdá, zelenohnedá, neskôr je hnedá. Jedlými sa stávajú, až keď zmäknú po prvých mrazoch alebo po pár týždňoch uskladnenia. Chutia trochu zvláštne, niečo medzi hruškou hniličkou a nugátovým bonbónom. Z liečebného hľadiska mišpuľa priaznivo vplýva na kardiovaskulárne choroby a choroby obehového systému. Takisto pomáha znižovať hladinu cholesterolu a užíva sa pri zápalových ochoreniach dýchacích ciest.

Schizandra čínska

Známa aj ako klanoplaška či čínske hrozno, pochádza z Ďalekého východu. Popínavá liana je zaujímavá svojimi červeno sfarbenými plodmi. Rastlina je známa aj ako ovocie piatich chutí. Plody po dozretí chutia na jazyku rôznymi chuťami, postupne od horkej, kyslej či štipľavej. Strapce bobúľ začínajú dozrievať v septembri. Zbierať sa dajú aj listy a po usušení sa môžu pridávať k čajovým zmesiam. Používa sa ako náhrada kávy, vyrába sa z nej aj tinktúra na posilnenie imunity.

Arónia čiernoplodá

Arónia obsahuje veľa vitamínov (P, C, PP, B, E) a preto sa o nej hovorí ako o vitamínovej i liečebnej bombe. Má typickú horkú chuť a to aj po dozretí plodov. Vyznačuje sa však množstvom zdraviu prospešných účinkov, najviac zo skupiny spomenutých rastlín. Harmonizuje štítnu žľazu, znižuje krvný tlak a spružňuje cievy. Okrem toho spomaľuje starnutie a pomáha pri liečbe chronických ochorení. Ako doplnok výživy je vhodná pre každého i pre deti. Plody dozrievajú koncom augusta na koncových konároch. Zberajú sa aj listy na čajové zmesi. V súčasnosti sa sadí tiež aj ako okrasná rastlina do živých plotov.

V ďalšej časti nášho seriálu si ešte spomenieme aktinídiu, čiže mrazuvzdorné kivi, morušu či veľkoplodú ružu šípkovú. Budeme sa venovať aj rastlinám s jedlými kvetmi. **ALENA PAŠŠOVÁ**